aukštas Papio ežero krantas leidžiasi į durpyną, nedideliame suartame laukelyje surinkta beveik 300 titnagų. Rasti 8 nedideli gremžtukai, daug įvairių rėžtukų, šoninis grandukas, įstatomasis ašmenėlis stačiai retušuotu šonu, kirvėlio tipo dirbinių. Jie taip pat nevienlaikiai. Dirbinių tipai rodo, kad paskutinį kartą čia gyventa ne vėliau kaip neolito pirmoje pusėje (IV tūkst. pr.m.e.).

Žvalgymo rezultatai parodė, kad Vokės aukštupyje gausu akmens amžiaus gyvenviečių pėdsakų, paminklų paieškas numatoma tęsti.

Džiugas Brazaitis

PAPIŠKIŲ AKMENS IR ŽALVARIO AMŽIŲ GYVENVIETĖ

Papiškių durpyninė gyvenvietė aptikta 1989 m. vasarą MA Istorijos instituto žvalgomosios ekspedicijos. Ji yra dešiniajame Vokės krante, pakrantės durpyne, maždaug 1 km į šiaurės rytus nuo Papiškių kaimo (Šalčininkų raj., Rūdninkų apyl.). Čia vietiniai gyventojai, ruošdami lauką bulvėms, buldozeriu nustūmė veleną bei krūmus ir užkliudė gyvenvietės kultūrinį sluoksnį. Žemės paviršiuje surinkta titnago radinių, keramikos fragmentų.

Tų pačių metų rugpjūčio mėn. Istorijos institutas pradėjo šį paminklą tyrinėti. Kadangi laukas buvo užsodintas bulvėmis, buvo iškasta tik 2 m pločio ir 32 m ilgio perkasa, kuri kirto gyvenvietės teritoriją rytų-vakarų kryptimi. Vakarinėje gyvenvietės dalyje, kur kultūrinis sluoksnis ryškiausias ir labiausiai pažeistas, perkasa buvo praplėsta dar 2 metrus. Ištirtas 84 m^2 plotas, paaiškėjo rytinės ir vakarinės gyvenvietės ribos. Paminklas užima 28 m pločio ir apie 100 m ilgio pakrantės ruožą.

Gyvenvietėje aptikti du kultūriniai sluoksniai. Po

juodomis nesusiskaidžiusiomis durpėmis, 5-55 cm gylyje, aptiktas 20-30 cm storio viršutinis kultūrinis sluoksnis, kurį sudarė rudo atspalvio durpės. Arčiau vakarinio perkasos galo šis sluoksnis vietomis pažeistas arimo. Po durpėmis slūgsojo 15-25 cm storio juodos sapropelingos žemės su žvyro priemaiša sluoksnis, kuriame aptikta ankstyvesnio laikotarpio radinių. Giliau žvyras pašviesėjo, radinių nebuvo. Kai kur sluoksnius skyrė kelių cm storio šviesaus stambiagrūdžio smėlio intarpai.

Viršutiniame kultūriniame sluoksnyje aptiktas apskritas, negilus 120 cm skersmens židinys, kuriame rasta daug angliukų, perdegusių paukščių ir žuvų kauliukų. Šalia židinio buvo pora akmenų, kiek toliau keturios 8-10 cm skersmens stulpavietės.

Šiame sluoksnyje aptikta daugiau kaip 4,5 tūkst. titnagų. Didžiausią jų dalį sudaro smulkios titnago nuoskalėlės - retušavimo atliekos. Titnago dirbiniai labai įvairūs, gaminti dažniausiai iš nuoskalų, pažymėtinas jų stambumas. Rasti 25 strelių antgaliai ir ietigaliai: trikampiai tiesiu ir įgaubtu pagrindu, vienas trikampis su įkote ir vienas netaisyklingo rombo pavidalo. Antgaliai gražaus darbo, jų pakraščiai, o dažnai ir visas paviršius, retušuoti pluoščiu retušu. Surinkta daug įvairaus pavidalo peilių plokščiai retušuotais ašmenimis. Gremžtukų rasta 30, daugiausia galinių, ilgų, kai kurie jų platėjančiais ašmenimis. Aptikta daug grandukų, grąžtelių, smaigų, keletas rėžtukų, neaiškios paskirties dirbinių smailiais galais ir kt. Rasti 2 lęšio pjūvio kirveliai platėjančiais, iš abiejų pusių gludintais ašmenimis. Gyvenvietėje gausu nuoskalų, tūrinčių ryškias naudojimo darbui žymes. Yra ir vienas figūrinis titnagėlis, vaizduojantis žmogaus (?) galvą. Be titnago radinių, aptiktas smiltainio galąstuvas ir keli tinklo pasvarai.

Šiame sluoksnyje surinkta 530 puodų šukių(daugumos molis su augalinėmis ir 30 šukių su mineralinėmis priemaišomis). Puodai buvę plonasieniai, lygiu arba šiek tiek brūkšniuotu paviršiumi. Pakraštėliai tiesūs ir profiliuoti (S pavidalo), dugneliai

plokšti, nedideli. Ornamentuotų šukių rasta vos 40. Puodai puošti smulkiais įspaudėliais, apvaliomis ir ovaliomis duobutėmis, plonos virvutės įspaudais.

Gyvenvietėje rasti raginio kirvio ašmenys, raginis skobtelis ir dar keletas kaulo bei rago dirbinių fragmentų.

Pagal titnago dirbinius, viršutinis kultūrinis sluoksnis skirtinas senajam žalvario amžiumi (II tūkst. pr. m.e. II ketvirtis).

Apatinio kultūrinio sluoksnio radiniai koncentravosi rytinėje perkasos dalyje. Jie visi titnago. Rasti du smulkūs trapeciniai antgaliai ir vienas nulūžusia įkote (primenantis episvidrinį) antgaliukas, pagamintas iš plonos skeltelės. Aptikta kampinių rėžtukų, šoninių grandukų, įstatomų ašmenėlių stačiai retušuotais šonais, daug skelčių su naudojimo žymėmis, kūginio skaldytinio dalis. Be titnago, sluoksnyje rasta gyvulių kaulų fragmentų, smulkių angliukų.

Tikslesnei gyvenvietės chronologijai nustatyti duomenų kol kas nepakanka.

Adomas Butrimas

DAKTARIŠKĖS 5-OSIOS NEOLITO GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

Telšių rajono Varnių apylinkės Daktariškės kaime aptikta 1986 m. ir 1987 m. IEM tyrinėta gyvenvietė (žr.: ATL 1986 ir 1987 metais. - V., 1988. - P. 5-7). 1988-1989 m. Lietuvos Dailės akademija tyrė ją toliau. Per du metus ištirti dar 3 plotai: 8-asis (64 m^2), 9-asis (56 m^2) ir 10-asis (80 m^2). Jie orientuoti šiaurės-pietų kryptimi ir lygiagretūs vienas kitam, šliejasi prie 1987 m. ištirto ploto rytinio krašto. Tačiau gyvenvietės rytinė riba dar nepasiekta, tyrinėjimus čia teks tęsti.

Kultūrinis sluoksnis aptiktas visuose plotuose, išskyrus šiaurinę 9-ojo ploto dalį. Kultūrinio sluoksnio